

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӨРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӨН ОЛИМПИАДА

БИРЕМНӨРЕ

(2024-2025 нче уку елы)

4 нче сыйныф

Үткәрү вакыты – 120 минут

Максималь балл – 54

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Саңгырау тартык авазлардан гына торган сүзне билгеләгез. (2 балл)
 - а) өстәл
 - ә) китап
 - б) дәфтәр
 - в) бетергеч

2. Парсыз яңгырау тартыкны билгеләгез. (2 балл)
 - а) [ж]
 - ә) [г]
 - б) [д]
 - в) [н]

3. Калын сузык авазлардан гына торган сүзне билгеләгез. (2 балл)
 - а) бүре
 - ә) төлке
 - б) куян
 - в) керпе

4. Хәрәфләр белән авазлар саны тигез булмаган сүзне билгеләгез. (2 балл)
 - а) яфрак
 - ә) көнъяк
 - б) яшьлек
 - в) кульюгыч

5. **Соң** сүзенең антонимын билгеләгез. (2 балл)
 - а) кич
 - ә) озын
 - б) көндөз
 - в) иртә

6. Парлы сүзне билгеләгез. (2 балл)
 - а) кара(жиләк)
 - ә) исән(сау)
 - б) ай(сыз)
 - в) бал(корты)

7. Урын-вакыт килешендәге исемне билгеләгез. (2 балл)

- а) урман
- ә) урманга
- б) урманны
- в) урманда

8. Хәзерге заман хикәя фигыльне билгеләгез. (2 балл)

- а) укый
- ә) укыган
- б) укыды
- в) укыр

9. Санны билгеләгез. (2 балл)

- а) укучы
- ә) ул
- б) ун
- в) санным

10. Боеру жөмләне билгеләгез. (2 балл)

- а) Нинди матур көн!
- ә) Урамда кар явамы?
- б) Балалар, кар бабай ясагыз!
- в) Балалар урамда уйныйлар.

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. (8 балл)

Татар телендә нечкә һәм калын _____ авазлар була. О һәм ө хәрәфләре сүзнең _____ ижегендә генә языла. Охшаш мәгънәле сүзләр _____ дип атала. *Аш, аша, ашлык* – _____ сүзләр. *-га/-гә* – _____ килеше кушымчасы. _____ предметның төрле билгеләрен белдерәләр. _____ эш-хәрәкәтне белдерә. Ия кем? _____? сорауларына җавап бирә.

III. Башыгызны эшләтегез.

Сүзләрне дәрәс итеп урнаштырып, ике мәкаль языгыз. (4 балл)

ил, көн, эш, дә, башы, сөйгән, авырта, сөйгәнне, ялкауның

IV. Гамәли-иҗади бирем.

1. Жөмлөләрне татар теленә тәржемә итеп языгыз. (6 балл)

Ученики сейчас на уроке. _____

Они читают и пишут по-татарски. _____

Алсу делает домашнее задание медленно. _____

Муниципаль тур

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӨРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӨН ОЛИМПИАДА

БИРЕМНӨРЕ
(2024-2025 нче уку елы)
5 нче сыйныф

Үткәрү вақыты – 120 минут
Максималь балл – 54

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Яңгырау тартык авазлардан гына торган сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
 - а) кайнатма
 - ә) шикәр
 - б) коймак
 - в) гөбәдия

2. Парсыз саңгырау тартыкны билгеләгез. **(2 балл)**
 - а) [ф]
 - ә) [т]
 - б) [h]
 - в) [ч]

3. Жәмләдәге [э] авазының санын билгеләгез. **(2 балл)**

Һәр эшнең дә җәе бар, ботканың да мае бар. (Мәкаль)

 - а) 1
 - ә) 2
 - б) 3
 - в) 4

4. Юлдан-юлга күчереп булмаган сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
 - а) егет
 - ә) йолдыз
 - б) елга
 - в) кояш

5. **Тәмле** сүзе күчерелмә мәгънәдә кулланылган рәтне билгеләгез. **(2 балл)**
 - а) тәмле күмәч
 - ә) тәмле кайнатма
 - б) тәмле төш
 - в) тәмле аш

6. Тезмә сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
 - а) бал(сыз)
 - ә) кара(бодай)

- б) киём(салым)
- в) бака(яфрагы)

7. Тартым белән төрлэнгән исемне билгеләгез. (2 балл)

- а) песиләр
- ә) песебез
- б) песинең
- в) песиләргә

8. Алмашлыкны билгеләгез. (2 балл)

- а) алар
- ә) укучылар
- б) житмеш
- в) йөгерә

9. Артыклык дәрәжәсендәге сыйфатны билгеләгез. (2 балл)

- а) кечкенә
- ә) кечкенәрәк
- б) кеп-кечкенә
- в) бәләкәй

10. Жөмләнең иясен билгеләгез. (2 балл)

Укучылар агач ботагына жимлек элделәр.

- а) укучылар
- ә) агач
- б) ботагына
- в) жимлек

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. (8 балл)

Татар телендә нечкә һәм _____ сузык авазлар була. Татар телендә басым, гадәттә, сүзнең _____ ижегенә төшә. Капма-каршы мәгънәле сүзләр _____ дип атала. *Сыз, сызык, сызыклы* – _____ сүзләр. -ны/-не – _____ килеше кушымчасы. _____ предметның исәбен белдерәләр. Боерык фигыльләр зат-_____ белән төрләнәләр. Ия _____? нәрсә? сорауларына җавап бирә.

III. Башыгызны эшләтегез.

Сүзләрне дәрәс итеп урнаштырып, ике мөкаль языгыз. (4 балл)

тирән, бер, диңгез, су, тамчыдан, болганчык, булмый, күренә

Муниципаль тур

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӨРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӨН ОЛИМПИАДА

БИРЕМНӨРЕ
(2024-2025 нче уку елы)

6 нчы сыйныф

Үткәрү вакыты – 150 минут
Максималь балл – 58

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Жөмлэдәге [э] авазының санын билгеләгез. (2 балл)

Дөрес эш өчен кыю басып тор. (Мәкаль)

- а) 1
- ә) 2
- б) 3
- в) 4

2. Кече тел тартыгын билгеләгез. (2 балл)

- а) [h]
- ә) [й]
- б) [ф]
- в) [x]

3. Басымы соңгы ижеккә төшкән сүзне билгеләгез. (2 балл)

- а) аңлатасың
- ә) аңлаталар
- б) аңлаттылар
- в) аңлатмадылар

4. Антонимнарны билгеләгез. (2 балл)

- а) кача, яшеренә
- ә) уйный, шаяра
- б) кайгыра, шатлана
- в) яна, балкый

5. Фразеологизмның синоним парын билгеләгез. (2 балл)

түшәмгә төкереп яту

- а) стенага борчак ату
- ә) корыны бушка аудару
- б) тетмәсен тетү
- в) сабын куыгы очыру

6. Тамырдаш сүзләрне билгеләгез. (2 балл)

- а) шат, таш

- ә) күл, күлмәк
- б) бүл, бүлмә
- в) кискеч, бетергеч

7. Тартым белән төрләнган исемне билгеләгез. (2 балл)

- а) кош
- ә) кошчык
- б) кошларга
- в) кошчыгым

8. Артыклык дәрәжәсендәгә сыйфатны билгеләгез. (2 балл)

- а) якты
- ә) яктырак
- б) яп-якты
- в) уттай

9. Жәмләдәгә фигыльнең төрен билгеләгез. (2 балл)

- Аю – көченә, кеше акылына ышана.* (Мәкаль)
- а) хәзерге заман хикәя фигыль
 - ә) үткән заман хикәя фигыль
 - б) киләчәк заман хикәя фигыль
 - в) боерык фигыль

10. Жәмләнең иясен билгеләгез. (2 балл)

- Яңа ел бәйрәмен балалар шатланып көтеп алалар.* (Мәкаль)
- а) Яңа ел
 - ә) бәйрәмен
 - б) балалар
 - в) көтеп алалар

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. (8 балл)

Татар телендә авыз һәм _____ тартык авазлар була. Сүзләрнең мәгънәләре _____ сүзлекләрдә күрсәтелә. Күп мәгънәле сүзләрнең туры һәм _____ мәгънәләре була. Сүзнең _____ тамырдан яки тамыр һәм ясагыч кушымчадан тора. -ның/-нең – _____ килеше кушымчасы. Без, сез, алар – _____ алмашлыклары. Хикәя фигыльләр зат-_____ белән төрләнәләр. Ия һәм _____ – жәмләнең баш кисәкләре.

III. Башыгызны эшләтегез.

Сүзләрне дәрәжә итеп урнаштырып, ике мәкаль языгыз. (4 балл)

сүзеннән, кешенең, начардан, билгеле, холкы, качар, акылы, дуслары

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӨРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӨН ОЛИМПИАДА

БИРЕМНӨРЕ

(2024-2025 нче уку елы)

7 нче сыйныф

Үткәрү вакыты – 150 минут

Максималь балл – 60

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Жөмләдәге [й] авазының санын билгеләгез. (2 балл)

Көн саен майлы ботка булмый. (Мәкаль)

- а) 1
- ә) 2
- б) 3
- в) 4

2. Калын пары булмаган сузык авазны билгеләгез. (2 балл)

- а) [ү]
- ә) [и]
- б) [ә]
- в) [ө]

3. Жөмләдәге ябык иҗекләрнең санын билгеләгез. (2 балл)

Ялкауга яңгыр иң беренче төшә. (Мәкаль)

- а) 4
- ә) 5
- б) 6
- в) 7

4. Фразеологизмның мәгънәсен билгеләгез. (2 балл)

канат астына алу

- а) качыру
- ә) урлау
- б) кочаклау
- в) яклау

5. Татар теленең үз сүзен билгеләгез. (2 балл)

- а) икмәк
- ә) дәфтәр
- б) кәбестә
- в) шагыйрь

6. Кушма сүзне билгеләгез. (2 балл)

- а) аллы(гөлле)
- ә) кура(жиләге)
- б) кара(жиләк)
- в) мал(туар)

7. Чама санын билгеләгез. (2 балл)

- а) унау
- ә) меңнәрчә
- б) уникашәр
- в) өч бөтен уннан бер

8. Юклык алмашлыгын билгеләгез. (2 балл)

- а) алар
- ә) сезнеке
- б) нинди
- в) һичкем

9. Жөмләдәге сүзләрнең кайсы сүз төркеменә караганлыгын билгеләгез. (2 балл)

Бүгенге эшнә иртәгә калдырма. (Мәкаль)

- а) сыйфат, исем, рәвеш, боерык фигыль
- ә) сыйфат, исем, рәвеш, хикәя фигыль
- б) рәвеш, исем, рәвеш, боерык фигыль
- в) сыйфат, исем, исем, боерык фигыль

10. Жөмләнең иясен билгеләгез. (2 балл)

Оятсыз кеше өчен оятлының йөзе кызарыр. (Мәкаль)

- а) оятсыз
- ә) кеше
- б) оятлының
- в) йөзе

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. (8 балл)

Сузыкка тәмамланган ижек – _____ ижек. [h], [щ], [x], [ц] – _____ саңгырау тартыклар. Исемнең иркәләү-_____ кушымчасы – модальлек кушымча. Язылышлары төрле, әйтелешләре бертөрле булган сүзләр _____ дип атала. Татар телендә _____ килеш бар. Кыскартылма исемнәр сүзләрнең _____ ижекләреннән ясала ала. _____ фигыль эш кушуны, үтенүне белдерә. Хикәя жөмлә ахырына _____ куела.

III. Башыгызны эшләтегез.

Сүзләрне дәрәс итеп урнаштырып, ике мәкаль языгыз. (4 балл)
эштән, эш, төннән, көн, караңгы, көләр, килә, соң, кичке, якты, көндөзгә

IV. Гамәли-ижади бирем.

1. Жәмләләрне татар теленә тәржемә итеп языгыз. (6 балл)

Мы готовим домашнее задание. Я повторяю старые слова, а подруга учит новые глаголы. Потом мы читаем недлинный текст, повторяем правила и пишем упражнения.

2. Шигырьне укыгыз һәм биремнәрне эшләгез.

ИРТӨ БЕЛӘН

Жып-жылы, нурлы көн бүген.	Чирәмдәге чык суында
Бер кош юына тышта.	Коена да коена.
Гажәпләнәм: үзе нәни,	Аның чәчкән тамчылары
Ә үзе нинди чиста!	Жанлы сыман тоела.

Канатына ышкып ала

Нәни генә томшыгын.

Шифалы, тылсымлы диләр

Яландагы таң чыгын...

(Галимҗан Гыйльманов)

2.1. Сингармонизм законының рәт гармониясенә буйсынмаган сүзләрне күчереп языгыз. (2 балл) _____

2.2. Тартыклар чиратлашуы күзәтелгән сүзләрне күчереп языгыз. (3 балл)

2.3. **Шифалы** сүзнең синонимын языгыз. (2 балл) _____

2.4. Кушма сүзне күчереп языгыз. (1 балл) _____

2.5. **Жылы** сыйфатының кимлек дәрәжәсен языгыз. (1 балл) _____

2.6. Калын хәрефләр белән бирелгән жәмләненең хәбәрен языгыз. (1 балл)

3. “Канатлы дусларыбыз” дигән темага 8-10 жәмләдән торган инша языгыз. (12 балл)

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӨРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА

БИРЕМНӨРЕ

(2024-2025 нче уку елы)

9 нчы сыйныф

Үткәрү вакыты – 180 минут

Максималь балл – 68

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Жәмләдәге [а] авазының санын билгеләгез. (2 балл)

Оясыз сандугач сайрамый. (Мәкаль)

- а) 3
- ә) 4
- б) 5
- в) 6

2. Жәмләдәге ачык ижекләр санын билгеләгез. (2 балл)

Куркак аулакта батыр була. (Мәкаль)

- а) 3
- ә) 4
- б) 5
- в) 8

3. Фразеологизмның мәгънәсен билгеләгез. (2 балл)

сакал сыйпап калу

- а) алдану
- ә) сабуллашу
- б) изге теләкләр теләп калу
- в) борчылу

4. Татар теленең үз сүзен билгеләгез. (2 балл)

- а) теләк
- ә) хыял
- б) өмет
- в) гомер

5. Кушма сүзне билгеләгез. (2 балл)

- а) кием(салым)
- ә) жир(су)
- б) эт(шомырты)
- в) яр(канат)

6. Билгеләү алмашлыгын билгеләгез. (2 балл)

- а) кемдер
- ә) кайда
- б) һәркем
- в) берни

7. Затланышлы фигыльне билгеләгез. (2 балл)

- а) исем фигыль
- ә) боерык фигыль
- б) хәл фигыль
- в) сыйфат фигыль

8. Сүзтезмәне билгеләгез. (2 балл)

- а) жиләк
- ә) баллы жиләк
- б) жиләк-жимеш
- в) кура жиләге

9. Жөмләдәге калын хәрәфләр белән бирелгән сүзнең нинди жөмлә кисәге икәнлеген билгеләгез. (2 балл)

Куркакның йодрыгы кесәсендә. (Мәкаль)

- а) ия
- ә) хәбәр
- б) урын хәле
- в) тәмамлык

10. Мәкальләр арасыннан кушма жөмләне билгеләгез. (2 балл)

- а) Аннан-моннан эшләсәң, яңадан эшләрсең.
- ә) Иренгәннең иренен эт ялаган.
- б) Ир мактаныр, корал эшләр.
- в) Иренмәгән иртәгәге эшен бүген бетергән.

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. (8 балл)

[и] авазының калын пары _____. Татар телендә ачык һәм _____ иҗекләр бар. Бер иҗекле сүзгә басым тамгасы _____. Билгеле бер грамматик формада гына омоним булып килгән сүзләр _____ дип атала. Парлы сүзләр _____ аша языла. Ул зат һәм _____ алмашлыгы була ала. Тиндәш кисәкләрдән соң килгән гомумиләштерүче сүз алдыннан _____ куела. Баш кисәкләрдән генә торган жөмлә _____ жөмлә дип атала.

III. Башыгызны эшләтегез.

Сүзләрне дөрес итеп урнаштырып, ике мәкаль языгыз. (4 балл)

көче, эшкә, кулыңнан, бар, кырык, килмәгән, кешенең, тотынма, коралда

IV. Гамәли-ижәди бирем.

1. Жөмлэләрне татар теленә тәржемә итеп языгыз. (10 балл)

Верблюды – одно из самых выносливых животных. Несколько недель он может идти под палящим солнцем и не пить. При этом он ещё и груз несёт. Поэтому верблюд для человека в пустыне незаменим. Его называют “кораблём пустыни”.

2. Шигырьне укыгыз һәм биремнәрне эшләгез.

УРМАН

Тезелеп үскән төрле зур агачлар,	Тып-тын торган ошбу серле урман,
Үзе матур, үзе куркыныч;	Төрле матур кошлар оясы;
Яшел хәтфә кебек яфраклары	Матур кошларына табигатьнең
Кайвакытта тора тып-тыныч.	Бүләк итеп биргән дөнъясы.

(Мәҗит Гафури)

2.1. Сингармонизм законының рәт гармониясенә буйсынмаган сүзләрне күчереп языгыз. **(2 балл)** _____

2.2. Искергән сүзне һәм аның кайсы сүз төркеменә караганлыгын языгыз. **(2 балл)** _____

2.3. Шигырьдә кулланылган синонимнарны языгыз. **(1 балл)**

2.4. Тартым белән төрләнгән исемнәрне күчереп языгыз. **(2 балл)**

2.5. Калын хәрәфләр белән бирелгән жөмлөгә синтаксик анализ ясагыз: жөмлә кисәкләрен һәм аларның төрләрен билгеләгез, жөмлөгә билгеләмә бирегез. **(4 балл)**

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӨРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӨН ОЛИМПИАДА

БИРЕМНӨРЕ

(2024-2025 нче уку елы)

10 нчы сыйныф

Үткәрү вакыты – 180 минут

Максималь балл – 68

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Жәмләдәге [ө] авазының санын билгеләгез. (2 балл)

Йолдыз бик югары да, ул да кое төбенә төшә. (Мәкаль)

- а) 2
- ә) 3
- б) 4
- в) 5

2. Жәмләдәге ачык ижекләр санын билгеләгез. (2 балл)

Ялкау ятып эшли, утырып йоклый. (Мәкаль)

- а) 3
- ә) 4
- б) 5
- в) 6

3. Фразеологизмның мәгънәсен билгеләгез. (2 балл)

мыегы үрә тору

- а) бик каты мактану
- ә) бик каты шатлану
- б) бик каты ачуы килү
- в) бик каты борчылу

4. Татар теленең үз сүзен билгеләгез. (2 балл)

- а) келәм
- ә) диван
- б) өстәл
- в) суыткыч

5. Жәмләдәге тамыр сүзне билгеләгез. (2 балл)

Иртәгәге эшеңне бүген эшлә. (Мәкаль)

- а) иртәгәге
- ә) эшеңне
- б) бүген
- в) эшлә

6. Юклык алмашлыгын билгеләгез. (2 балл)

- а) минеке
- ә) ничек
- б) һәрбер
- в) һичкем

7. Жөмләдәге калын хәрәфләр белән бирелгән сүзнең кайсы сүз төркеменә караганлыгын билгеләгез. (2 балл)

Күмәк эш – күңелле эш. (Мәкаль)

- а) сыйфат
- ә) исем
- б) рәвеш
- в) фигыль

8. Жөмләдәге калын хәрәфләр белән бирелгән сүзнең нинди жөмлө кисәгә икәнлеген билгеләгез. (2 балл)

Курыккан эт кырга чыкмас. (Мәкаль)

- а) ия
- ә) тәмамлык
- б) урын хәле
- в) рәвеш хәле

9. Икеләнүне белдерә торган кереш сүзне билгеләгез. (2 балл)

- а) зинһар
- ә) мөгаен
- б) ниһаять
- в) ичмасам

10. Иярчен жөмләнең төрен билгеләгез. (2 балл)

Малай, кулына акча керсә, көчек сатып алыр. (Мәкаль)

- а) синтетик иярчен урын жөмлө
- ә) синтетик иярчен вакыт жөмлө
- б) аналитик иярчен шарт жөмлө
- в) синтетик иярчен шарт жөмлө

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. (8 балл)

Уңай һәм _____ ассимиляция була. Элек тә һәм хәзерге көндә дә еш кулланыла торган сүзләр _____ сүзләр дип атала. Тамыр нигезле һәм _____ нигезле сүзләр була. Исем килеш, сан һәм _____ белән төрләнә. Гарәп цифрларынан соң килгән кушымчалар _____ языла. Боерык фигыль _____ белән төрләнми. –ның/-нең кушымчалы сүз жөмләдә исемгә иярсә, ул _____ була. Мөнәсәбәтле сүз һәрвакыт _____ жөмләдә килә.

III. Башыгызны эшләтегез.

Сүзләрне дөрес итеп урнаштырып, ике мәкаль языгыз. (4 балл)
булыр, кешенең, чыкмас, ялкауның, чокыр, куеныннан, эңилкәсе, ялкау, кулы

IV. Гамәли-ижади бирем.

1. Жөмлэләрне татар теленә тәржемә итеп языгыз. (10 балл)

Я увидел ёлку. Росла она в тени, и оттого сучья у неё были опущены вниз. Под ёлкой получился хороший шалашик.

Невозможно передать прелести пребывания в лесу под ёлкой во время тёплого летнего дождя. Долго дождик шептал и шептал что-то нашей ёлке.
(М.Пришвин)

2. Шигырьне укыгыз һәм биремнәрне эшләгез.

САКЛЫЙК, ӘЙДӘ, ЖИР-АНАНЫ

Чиста һава – жанга дәва, беләбез,

Сихәт эзләп, урманнарغا керәбез.

Сафланырга шәһәр сарган сөрөмнән

Елга-күлләр хозурына киләбез.

Кошлар тынса, урман бетсә, күл кипсә,

Жирдә яшәү булалмасын төшенәм.

Я, кем белә: ничек итеп якларга

Зур Жир шарын бәп-бәләкәй кешедән?

(Сания Әхмәтжанова)

2.1. Сингармонизм законының рәт гармониясенә буйсынмаган сүзләрне күчереп языгыз. (2 балл) _____

2.2. Кече тел ассимиляциясе күзәтелгән сүзне күчереп языгыз. (1 балл)

2.3. Шигырьдә кулланылган синонимнарны языгыз. (1 балл)

2.4. 1-2 жөмлэләрдәге затланышсыз фигыльләрне күчереп языгыз. (3 балл)

2.5. Калын хәрәфләр белән бирелгән жөмлөгә синтаксик анализ ясагыз: баш кисәкләрнең астына сызыгыз, компонент чикләрен билгеләгез, схема сызыгыз, жөмлөгә билгеләмә бирегез. (4 балл)

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӨРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА

БИРЕМНӨРЕ

(2024-2025 нче уку елы)

11 нче сыйныф

Үткәрү вакыты – 180 минут

Максималь балл – 70

I. Тестлардан дәрәс җавапны билгеләгез.

1. Жәмләдәге [ө] авазының санын билгеләгез. (2 балл)
Төлке тиресе белән, былбыл өне белән кадерле. (Мәкаль)
 - а) 2
 - ә) 3
 - б) 4
 - в) 5
2. Жәмләдәге ябык ижекләр санын билгеләгез. (2 балл)
Булыр-булмас эшнә алдан шаулап йөрергә кирәкмәс. (Мәкаль)
 - а) 8
 - ә) 9
 - б) 10
 - в) 12
3. Фразеологизмның мәгънәсен билгеләгез. (2 балл)
ут борчасы
 - а) мактанчык
 - ә) бик тере, хәрәкәтчән
 - б) бик ачулы
 - в) бик булдыклы
4. Алынма сүзнә билгеләгез. (2 балл)
 - а) эшләпә
 - ә) яулык
 - б) күлмәк
 - в) итәк
5. Жәмләдәге тамыр сүзнә билгеләгез. (2 балл)
Жәяүле атлыга юлдаш булмый. (Мәкаль)
 - а) жәяүле
 - ә) атлыга
 - б) юлдаш

в) булмый

6. Күрсәтү алмашлыгын билгеләгез. (2 балл)

- а) күпме
- ә) сезнеке
- б) шунда
- в) ниндидер

7. Затланышсыз фигыльне билгеләгез. (2 балл)

- а) барса
- ә) барырга
- б) бар
- в) бардык

8. Жөмләдәге калын хәрефләр белән бирелгән сүзнең нинди жөмлә кисәге икәнлеген билгеләгез. (2 балл)

Туры юлдан олы юл яхшы. (Мәкаль)

- а) тәмамлык
- ә) урын хәле
- б) рәвеш хәле
- в) шарт хәле

9. Раслауны белдерә торган кереш сүзне билгеләгез. (2 балл)

- а) димәк
- ә) беренчедән
- б) бәхеткә
- в) һичшиксез

10. Иярчен жөмләнең төрен билгеләгез. (2 балл)

Ун адам салган күперне бер адам бозар. (Мәкаль)

- а) аналитик иярчен аергыч жөмлә
- ә) синтетик иярчен аергыч жөмлә
- б) синтетик иярчен урын жөмлә
- в) синтетик иярчен тәмамлык жөмлә

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. (8 балл)

_____ ассимиляция язуда чагылыш таба. Татар телендә _____ ачык ижек бар. Синонимик ояда иң еш кулланыла торган _____ сүз була. _____ санының саналмышы булмый. Исем фигыль – _____ фигыль. -ның/-нең кушымчалы сүз жөмләдә фигыльгә иярсә, ул _____ була. Раслау һәм _____ жөмләләр була. Иртүче теркәгечләр һәрвакыт _____ жөмләдә килә.

III. Башыгызны эшләтегез.

Сүзләрне дәрәс итеп урнаштырып, ике мәкаль языгыз. (4 балл)
түбән, үзе, кеше, үз, уйлама, һичкемне, кадерен, үзеңнән, арттырыр

IV. Гамәли-ижади бирем.

1. Жәмләләрне татар теленә тәржемә итеп языгыз. (10 балл)

Хуже нет для полевых и лесных зверьков, чем малоснежное начало зимы! Голая земля промерзает все глубже, становится твёрдой, как камень.

Но вот повалил снег. Сухое снежное море покрывает землю. На дне снежного моря теплее, чем на его поверхности. Сюда не попадает леденящий ветер. (В.Бианки)

2. Шигырьне укыгыз һәм биремнәрне эшләгез.

ИКЕ ФӘЛСӘФӘ

Яшь кешенең фәлсәфәсе шундый:	Карт кешенең фәлсәфәсе башка:
Бәхет эзләр офыклардан ары.	Туган якка юлы, туган якка.
Сүзсез генә яшен коеп торыр	Моңашып калган тупыллары
Бакча артындагы тупыллары.	Ничә еллар буе шунда тарта?
	Туган яктан күнел бизәме соң?
	Жырлары да моңлы, сагынганга.
	Мөлдәрәшеп, күз яшьләре тама,
	Тупылларга килеп кагылганда.

(Фәйрүзә Мөслимова)

2.1. Беренче куплеттагы сингармонизм законының ирен гармониясенә буйсынган сүзләрне күчереп языгыз. (3 балл) _____

2.2. Кече тел ассимиляциясе күзәтелгән сүзгә күчереп языгыз. (1 балл)

2.3. Икенче куплеттагы алынма сүзләрне языгыз. (2 балл)

2.4. **Офык** сүзенең синонимын языгыз. (1 балл) _____

2.5. Икенче куплеттагы затланышсыз фигыльләрне күчереп языгыз. (2 балл)
